

Pasaules Banka: Latvijas piemērs var iedvesmot citas Eiropas valstis īstenot reformas augstākajā izglītībā

Publicēts: 23.04.2018.

[Augstskolu reforma](#)

Izglītības un zinātnes ministrija (IZM), iesaistot Pasaules Bankas (PB) ekspertus,

sadarbībā ar augstskolām īsteno vērienīgu augstākās izglītības modernizāciju. Patlaban tiek realizēts plāns akadēmiskās profesijas stiprināšanai. Savukārt PB eksperti, noslēdzot pēc IZM pasūtījuma veikto pētījumu par augstskolu pārvaldību un cilvēkresursu politiku Latvijā, sagatavojuši rekomendācijas augstākās izglītības iestādēm un politikas veidotājiem.

Pasaules Bankas Baltijas valstu un Polijas reģionālais menedžeris Karloss Pinerua (Carlos Piñerúa):

“Saskaņā ar jaunākajiem Pasaules Bankas pētījumiem, cilvēkresurss veido divas trešdaļas no nācijas bagātības. Spēcīgs cilvēkresurss, ko atbalsta augstas kvalitātes un starptautiski konkurētspējīgas augstākās izglītības iestādes, ir valstu labklājības pamats. Mēs esam lepnī, ka kopš 2013. gada esam palīdzējuši Latvijai ceļā uz labāku augstākās izglītības sistēmu. Tagad mūsu kopīgais darbs var iedvesmot citas Eiropas valsti īstenot nepieciešamās reformas augstākajā izglītībā.”

Pasaules Bankas vecākā izglītības speciāliste Nina Arnholda (Nina Arnhold):

“Mūsu ziņojumi liecina, ka Latvijas augstākās izglītības sistēmai jau gadiem ilgi ir nepietiekams finansējums. Lai sistēma būtu starptautiski konkurētspējīga un kvalitatīvāka, nepieciešams vairāk uz sniegumu balstīts finansējums, lai augstākās izglītības iestādēm būtu finansiāli stimuli iegūt labākus rezultātus. Spēcīga, uz pētniecību balstīta doktorantūra, prognozējamā un pārredzama karjeras struktūras izveide palīdzēs Latvijai pievilināt izcilus prātus no ārzemēm un arī saglabāt savus talantus universitātēs.”

Vietējiem talantiem jābūt konkurētspējīgām karjeras iespējām

Pētījuma otrā posma rezultātā saņemtie PB ekspertu ieteikumi attiecas uz doktorantūru un pēcdoktorantūru, akadēmiskā personāla atlasīšanu un karjeras attīstību, atalgojuma un snieguma izvērtēšanu, kā arī cilvēkresursu vadību.

Eksperti iesaka augstskolām sadarboties, lai novērstu programmu dublēšanos, nedefinēt, ko gaida no doktorantūras studentiem, sekmēt doktorantu dalību pētniecībā. Augstākās izglītības iestādēm darbā būtu jāpieņem tāds akadēmiskais personāls, kas spēj veikt pētniecisko, studiju un administratīvo darbu. Akadēmiskā personāla darba samaksā svarīga būtu prognozējamība un finansiālā plānošana. Jāpanāk, lai akadēmiskais personāla atalgojums būtu adekvāts, orientēts uz sniegumu. Ieteikts nodrošināt akadēmiskā un zinātniskā darba integrēšanu. Rekomendēts veidot nacionālo karjeras ietvaru, kas būtu savietojams ar starptautiskajām pamatnostādnēm. Augstākās izglītības internacionalizācijai PB iesaka piesaistīt studentus un mācībspēkus no citām valstīm.

IZM īsteno plānu augstskolu mācībspēku kapacitātes stiprināšanai

IZM kopš 2014. gada īsteno būtiskas reformas augstākās izglītības sistēmā. To galvenais mērķis – nodrošināt kvalitatīvu, starptautiski konkurētspējīgu un pētniecībā balstītu augstāko izglītību, ko piedāvā efektīvi pārvaldītas augstākās izglītības iestādes. Reformas vērstas uz augstskolu lomas pārdefinēšanu – tām kā zināšanu centriem ir jāstimulē valsts ekonomiskā attīstība.

Izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis:

“Mērķis ir veidot tādus nosacījumus, lai mūsu vadošās valsts augstskolas ir starptautiski konkurētspējīgas, līdzvērtīgās pozīcijās ar vadošajām kaimiņvalstu augstskolām. Mēs veicam mērķtiecīgu darbu, lai Latvijas augstākās izglītības iestādes ir ar modernu infrastruktūru, izcilu akadēmisko personālu un ciešu saikni ar zinātnei un pētniecību. Esmu gandarīts, ka sadarbība ar augsta līmeņa starptautiskajiem ekspertiem apliecina - esam īstenojuši un turpinām īstenot tādu valsts politiku augstākās izglītības jomas attīstībai, kas saskan ar daudzām rekomendācijām, kuras ir ieteikuši arī starptautiskie eksperti. Latvijas galvenais kapitāls ir mūsu cilvēki, zināšanas un prasmes, kuras nākotnē spēs dot mūsu sabiedrībai labklājību un valsts ekonomisko izaugsmi. Tādēļ ir svarīgi turpināt iesāktās pārmaiņas, lai šos mērķus sasniegtu.”

Turpinot modernizēt augstāko izglītību, IZM uzsver nepieciešamību mazināt augstskolu struktūru fragmentāciju, sekmēt resursu koplietošanu, kā arī stiprināt akadēmisko personālu. Augstākās izglītības modernizācijā no ES struktūrfondiem investēs apmēram 65 miljonus eiro. No tiem 34 miljoni eiro paredzēti augstskolu un koledžu mācībspēku attīstībai, 20 miljoni – labākai augstskolu un koledžu pārvaldībai, bet 11 miljoni eiro starptautiski konkurētspējīgu studiju programmu izveidei. Lai līdzsvaroto studiju un pētniecisko darbu, IZM īsteno plānu akadēmiskās profesijas stiprināšanai. ([Infografika](#))

IZM Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktore Agrita Kiopa:

“Kvalitatīvas augstākās izglītības pamats ir pētniecība, akadēmiskais personāls un uz attīstību vērsta kultūra. Esmu gandarīta par līdz šim paveikto, jo ir ielikti labi pamati turpmākajai attīstībai. Projekta laikā, pamatojoties uz ekspertu secinājumiem, esam izveidojuši mērķētas investīciju programmas. Tagad turpināsim darbu pie to īstenošanas un iesaistīsim ekspertus augstskolu pašu īstenotajos pasākumos.”

Pasaules Bankas ciešā sadarbība ar ministriju un augstskolām turpināsies arī nākamajos gados. Pasaules Banka arī turpmāk būs nozīmīgs informācijas avots par Latvijas augstāko izglītību, kā arī pamats normatīvo aktu un likumdošanas pilnveidei. Sadarbību ar PB ministrija uzsāka jau 2013. gadā jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādei. Šīs sadarbības rezultāti tika sekmīgi iestrādāti normatīvajos aktos un darbojas kopš 2015. gada. 2016. gadā ministrija ar PB uzsāka otru sadarbības projektu, kurā galvenā uzmanība pievērsta uz rezultātiem balstītiem, efektīviem iekšējās finansēšanas modeļiem, pārvaldībai un cilvēkresursu vadībai.

23. aprīlī plkst. 13.00 Stokholmas Ekonomikas augstskolā notiks PB pētījuma noslēguma konference: “Virzība uz sniegumu – Pasaules Bankas atbalsts augstākās izglītības reformām Latvijā piecu gadu garumā”.

Konferenci tiešraidē varēs skatīt: <https://www.youtube.com/embed/OSGvblK5Zvk>

Pasaules Bankas pētījumu par Latvijas augstskolu pārvaldību līdzfinansē Eiropas Sociālais fonds IZM realizētā projektā Nr. 8.3.6.1/16/I/001 “Dalība starptautiskos izglītības kvalitātes pētījumos”.

Ar visiem PB ekspertu ieteikumiem var iepazīties [IZM mājas lapā](#).

Ar pētījuma gaitā izstrādātājiem ziņojumiem var iepazīties [šeit](#).

<https://www.izm.gov.lv/lv/jaunums/pasaules-banka-latvijas-piemers-var-iedvesmot-citas-eiropas-valstis-istenot-reformas-augstakaja-izglitiba>